

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDEKI FÜGGETLENSÉGI PART KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:	10 kor. — fill.	Egy évre . . .	18 kor. — fill.
Egy évre . . .	5 . . .	Fél évre . . .	8 . . .
Fél évre . . .	2 . . .	Negyed évre . . .	4 . . .
Negyed évre . . .	1 . . .	Egy órára . . .	1 . . .
Egy órára . . .	1 . . .	Egy órára . . .	70 . . .
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Levél a főispán urhoz.

Ösmerve a főispán ur demokrata érzelmeit, hogy így választá-
 ok idején fesztelenül szokott parolázni bármely sarki boltossal vagy sodrott bajszu muskotály civissel, elhagyom a főispán ur grófi és egyéb méltóságos címzeit, a városi közgyűlési teremben ugyanis eleget koptatják azokat és rátérek mindjárt melegeben a dolog velejére.

Jól tudom én azt, hogy a főispán urat ilyenkor teljesen lekötik a kortes küzdelmek szigorú ellenőrzései, és időt nem igen szakíthat az ujságok olvasgatására, de meg közmert dolog, hogy a főispán ur kormányparti ujságokat különben sem szokott olvasgatni, épp azért — tekintettel a Debreczenben a főispán uram által is szigorúan ellenőrzött kortes mozgó dásokra — helyen valónak látom, hogy a főispán ur becses figyelmét felhívjam egy ujságközleményre. Tudom, hogy ezen figyelmeztetésemmel főispán uramnak háláját és köszönetét fogom kiérdemelni; ámde én ezen magas köszönetet szerényen visszahárítom a Magyar Hirlap szerkesztőire. Ezen szerkesztésben ugyanis főispán uramat, valamiként minket debreczenieket is közlelő érdeklő és érdemeinket nemesisítő közlemény jelent meg.

»A választások szelleme« cím alatt a következőket írja ugyanis a Magyar Hirlap, melynek kormányparti minősége kifogástalan. »Széll Kálmán politikájának szellemét megértik a közgazgatási tisztviselők, a mint azt mutatja Balaton Gyula ó-becsei főszolgabírónak választóihoz intézett körlevele, a melyben a többi között így szól:

Ünnepélyesen kijelentem, hogy járásum közönségének választó polgárai minden utógondolat nélkül adhatják szavazataikat a választó körületben bármely programmal fellepelt jelöltre. Mindenki meggyőződése szerint szavazhat bárhova, mert ezen jogának g akorlatában senki által befoyasoltatni nem fog és én, mint járásum közgazgatásának feje, ezenél ünnepélyesen kijelentem azt is, hogy a hatóságok, előjáróságok részéről senki azért, mert szavazatát egyik vagy másik képviselő jelöltre adta, nemcsak hogy üldöztetni nem fog, de sőt még szemrehányással sem fog illetetni, mert ezen köz-tisztviselők a választási mozgalmakba irányítólag befolyani egyáltalában nem fognak.«

Főispán uram! Nemde kiérdemeltem a hálás köszönetét, hogy felhívtam becses figyelmét erre az oktondi, erre

a henczegő, az ujságokban hivatkozó főszolgabírócskára, a kiről ily nagy elragadtatással firkál rátóti Széll Kálmán urunknak az ujságja.

Elülhet a sutba az az ó-becsei főszolgabírócska és a Magyar Hirlapját is füstre akaszthatja főispáni intézményünknek malasztal teljes istápolója Széll belügyminiszter ur. Szóra sem érdemes az a becsei körlevél, a mi debreczeni dicső állapotainkat szellőztetné bár inkább ez az ujság, ugy-e bar főispán uram?

Hisz itt Debreczenben dühöng csak igazán a jog, törvény és igazság korszaka.

Főispán uram maga jár vezető példával legelő. Hisz közismert dolog, hogy a kormánypart korteseit a feszület előtt és két szál gyertya között esketteti meg az új választási törvény paragrafusaira. A közhivatalnokoknak fővesztés terhe mellett tiltotta el, hogy házaljanak, hogy ígéretekkel, fenyegetésekkel szavzatokat erőszakoljanak ki a kormányparti jelölt urak részére. Sőt nehogy ezek az urak hivatlanul valahova betolakodjanak, főispán uram maga kilincsel be a választókhöz, figyelmeztetni őket a tiszta választási törvények betartására. És közdicsérettel emlékezik mindenki azon eljárásáról is, hogy főispán uram nem röst kor-

Alkonyat.

Irta: **Tömörkényi István.**

Eppen ebédet ettek estefelé Vadlövő Páléknál, mert tél volt és télen nem szoktak odakint enni, csak reggel nyolcz óra körül és alkonyattájban. Kása volt a tálban, jó étel az nagyon annak, a ki szereti, no nem is maradt semmi sem a tálban belőle, csak éppen a fakanalak, a melyek feketére vannak festve és csinálójuk piros és zöld virágokat rajzolt rájuk. Ez azért jó, mert így mindenki tudja, hogy melyik kinek a kanala. Mindössze hárman vannak, az asszony az ember meg a legényfiu, több aztán Vadlövőkből nincsen az egész határban! Az asszony viszi ki a tálat, a házban a ké- ember marad.

— Add ide fiam a Lukácsot, hogy huzok belőle, — mondja az öreg.

A fiu már maga is komolylyá növekedett ember, nyul a Lukácsért, mely addig ott állt érintetlenül az asztalon, a vizes kancsó mellett. A szép hasas, csucossszáju bögréket szokás Lukács néven nevezni, különben borivó edény, most isbor van benne. A fiu úgy nyújtja az atyjának, hogy a fülé-

nél fogva foghassa el. Az öreg iszik, azután átadja a Lukácsot.

— No fiam.

Alkonyodik. A két ember hátranyul az ablakpárkányra a pipákért és szótlanul megtönik a készségeket. Sándor gyufát vesz elő a mellényzsebéből és végighuzza az asztalon. Rágyújt. Az öreg is azt teszi, de alig szippant nehányat, azt mondja:

— Nini.

S arczában hirtelen elfehéredve, leteszi a pipát. Sándor kérdőleg néz reá, hogy hát mi az? Az öreg nem szól, komoran tekint maga elé. Csak később mondja:

— Nem jól esik a dohány fiam. Neköm már alighanem beharangoztak.

— Ugyan mit beszél kend! — feddi a fiu.

— Ha mondom, — felel: határozottan az öreg.

Keményszavu, régi katonavisolt ember Vadlövő Pál. Még amazon katonák közül való, a kik tizenkét évet szolgáltak s né-melyike, hogy az ideje kitelt, jó felpénz mellett újra fölesapott másik tizenkét esztendőre. Bár Pál ilyesmit nem tett. Ő csak nevette azokat, a kik újból kapituláltak, pedig ugyanesak biztatta annak idején a kom-

pánia-kommandáns főhadnagy ur Gruber: Macz itt, Fatleve, kapom az a hatszáz florint.

Pál nem állt kötélnek, mert az ilyen felpénzt az első hónapban el szokás kártyázni s akkor aztan megint csak ott a hosszú rabság az idegenben. Mindég kifelé csatangoltak. Pál sok esatában járt a taliánok között, akik olykor-olykor puskagolyókkal jukasztották ki Pál urat. Ennek az emlékei megmaradtak benne, hanem egyébként sohasem volt beteg. A lövések nyomán néha, mint parasztosan mondani szokás, járt kelt benne a fájdalom. Más baja nem volt, mióta csak hazakerült; a halálra eddig sohasem gondolt s most is hirtelen csak arról jutott az eszébe, hogy nem jól esik a dohány.

Vótam már fiam — mondja a Pál a Sándornak — különféle sorsokba, de olyanba még sohase vótam, hogy a dohány ne izlött vóna. Ebből valami baj löszsz.

— Hát beteg kend?

— Nem vagyok én még most. De majd az löszök.

Sándor nem felelt; az öreggel úgy sem lehetett ellenkezni. Vannak köztük, ta-

mánypárti kortes gyűléseken is közbe lépni, felszólalni, hogy mérsékeljék magokat az urak, a bibliájuk legyen az új választási törvény, nehogy úgy járjanak, mint a jámbor Kola és Király képviselők, kik mint sem hogy magokat a főispáni uram által protezsált törvénynek alávéssék — visszaléptek. Helyesen! Oly törvénytudó, oly törvény betartó jelöltek kellene nekünk, mint a II-ik ker. kormánypárti jelöltje.

Helyes és dicső, hogy főispán uram is a tetszés szerinti szavazás mellett nyilatkozott a kormánypárti jelölt ülésen. Ez mindenestre megnyugtatólag fog hatni a gyöngébb lelkű, befolyásolható választókra, a kik eddig csupa szerénységéből nem szavaztak a kormánypárt jelöltjeire, most ezek is valamennyien el fognak pártolni a Kossuthistáktól, a hová — idáig — főispáni uram tetszését keresvén, mindig oly elkeseredve szavaztak. Noha kissé szigorú eljárás volt az is, hogy főispán uram Mazeppa módjára biczikli automobilhoz költette a város főmérnökét is, a miért oly tüntetőleg korteskedni, kapacitálni, szavazatokat sajtolni mert.

Őszintén sajnáljuk szegénykét, de hát miért nem fogadott szót főispáni uramnak, miért indult egyik másik szavazó listával utnak indított kisebb adóhivatalnok és egyéb hivatalnok után; holott talán a főispán uram ünnepélyes óvái, intései, figyelmeztetései, a törvényekre való hivatkozásai mégis csak előbbvalók volnának?

Ezen derék eljárásokat tényleg tudomására kell hozni a kormányfejének, a jog- törvény- és igazság korszaka megalkotójának. Sutba ülhet

Ó-Becse is a főszolgabírójával, a főszolgabírócskájának az ünnepélyes kijelentéseivel együtt; mert igazi erószak, vesztegetések, ígérgetések, befolyásolások, maszlagolások nélküli hermélintiszta választásokat csak ami szeretett főispán urunk bír rögtönözni Debreczenben, ugy szintazonképen Bősörményben is.

Ifjabb Móríz Pál.

A megsértett nemzeti ipar.

(Kozmopolita szellem a szegedi iparművészeti kiállításon.)

Mint a magyar nemzeti műipar diadalát hirdették a lapok a szegedi iparművészeti kiállítás megnyitását. Magunk is szép reményeket fűzünk a vidék ezen első kísérletéhez. De dicséret helyett panaszos levelet kaptunk Szegedről. A kiállításról kinczték, kitúrták a magyar nemzeti iparosokat és ipartermeket a kozmopolita állami közegek, a kik a kiállítás rendezésével voltak megbízva. Czudarság ez tőlük, de szegyen reánk is, hogy midőn a nemzeti alkotó képességünk kincsét kellene feltárni, nemzetközi bazárral hozakodnak elő a rendezők. Az ily czudarokat meg kell bélyegezni, mi azért készséggel közöljük szegedi barátunknak alábbi tanulságos és a romlott kozmopolita korszellemet jellemző leveleit.

A szegedi iparművészeti kiállításon történt meg az a sajnálatos és a magyar nemzeti érületet mélyen sértő eset, hogy az igazi magyar iparművészet remekeit, a diszmagyart a kozmopolita állami közegek a kiállítá-ról kiszorították. Kicsinyléssel és megvető guynnyal riasztották el a kiállításról azokat az iparosokat és művészeket, akik az apáktól tanult mesterséget az új idők kulturális szellemében valóságos művészi tökéletességre emeltek.

Hivatkoztak arra, hogy a modern izlés prüszkölve fordul el az ósdi magyar nemzeti ipartól s a megváltozott művelődési szellem ma már egész más gondolatokat, konceptusokat követel. Hivalkodva mutattak

rá a művelt nyugatra, melynek remek művei kábulatba ejtik a művészi érzéket, de megfedkeztek arról, hogy épen az annyiszor emlegetett nyugati nép a német nemzet a hazafias érzületek istápolásában mennyire előttük jár.

A nagy német kultúra aposztrofálása közben különös némasággal hallgattak róla, hogy teszem Bajorországban az utóbbi évtizedek óta hazafias bizottság működik, faluról-falura járva, hogy a régi eredeti népviseletet megmentse az izléstelen új divatok káros befolyásától s vissza helyezze régi jogaiba a már-már kiszorított nemzeti ipart.

Mennyivel inkább megérdemi tehát a magyar nemzeti viselet a támogatást, mely esztétikai szempontból páratlan e világon. Tessék csak vissza gondolni ezeknek az uraknak a milleniumra, a mikor a hódoló diszfelvonulás festői csoportokban felvonuló bandériumai az ezeregyéjszaka mesés országába ringatták a külföldről beözönlött idegeneket. A külföldi lapok akkor hasábot irtak arról s tömegtelen illusztrációban mutatták meg azoknak, a kiknek a felvonulás tündéri látványában nem volt részük, hogy milyen a magyar nemzeti viselet? Nem egy előkelő külföldi újság fejezte ki akkor óhaját, hogy bárcsak még egyszer felelevenedhetnék szemei előtt ez a csodával határos regévilág.

Mi ezt azonban nem tudjuk méltányolni, mi rüstelkedve rejtjük el kiállításainkról a nemzeti viseletet és a nemzeti ipar produktumait, hogy egy véletlenül ide tévedt anglus valahogy meg ne szólja érte nemzeti hátramaradottságukat. Több helyen és több alkalommal indult már meg mozgalom a nemzet ipari kincseinek kiaknázására, de mint a szegedi iparművészeti kiállítás most legutóbb is megmutatta, a hirtelen lángra gyult szalmatűz még gyorsabban lelohadt sőt, felháborodva kellett konstátlnunk, hogy Szegeden guynnyal és sértő kicsinyléssel dobták vissza a jelentkező szegedi iparosoknak a tárgyakat, mert szeccsői helyett magyar motívumokat mertek alkalmazni. Idehozták a nyakunkra a kozmopolita szellem minden silányágát, melyet a külföldi iparosoktól másoltak át minden esztétikatlanságukkal és fogyatkozásaikkal s kimartak a kiállítástól mindent, ami nem-

nyasok közt, ilyen erős fajta. szigoru emberek, a kik a semmiből szereznek vagyont, földet és kápláros kézzel igazgatják a körülöttük levők clete folyását. Tudnak, sőt nagyon tudnak szigorúak lenni, de voltaképen ok és móddal cselekszenek így, s mikor talán az asszonytól egy új derékre való lka kendő arát, vagy a surbankőgyerektől a dugottbábra való költséget megtagadják, nekik faj legjobban, hogy ezek miatt a tanyába pár napra egyenetlenség költözik, de másrészt a vagyon gyarapodásában találják megnyugvásukat. És mert látják, hogy nekik van igazuk, hogy a parádés, cifra és hivalgó tanyák pusztulásnak indulnak, csak még jobban belegyőződnek az elveikbe. Mar ezek ilyenek, ezek a régi, csatározó katonákból vált kintvaló emberek, akik annak idején oly sokszor „helyettesítették a királyt” Ezt ők így mondják. Mert a király kötelessége, hogy vedje az országot, de hát ő maga nem lehet mindenütt s aki így a réseken fegyver alati őrt áll az ország védeésében, az a királyt helyettesíti.

Hogy Sándor nem felel, az öreg szól újból. — Azt akarom mondani, az ennek az egész beszédnek a vége, hogy ha én elmulok, kire marad ez a tanya?

— De nem mulik kend el — vág bele a fiu.

— De ha mégis elmulok?

— Hát edősanyámra, mög én rám.

— Vadlövő Pál megborzong és azt mondja:

— Több le fiam te is a pipát, nem birom a füstjét se nézni. Hát — int aztán, hogy az után következő szavak amaz dologra tartoznak — hát éppen itt a baj. Anyád már öreg velem együtt, ü is már közelebb van a kifelhöz, mint a befelhöz. Hogy akarsz hát asszony nélkül élni, ezt mond mög?

— Hallgat a fiu, pedig embernyi ember, zaj semmi sincsen. A pitvarban az edényekkel esörömpölnek. Olykor zörög a tapasztott kemeneze, amint benne a száraz szőlővenyige zsarátnoka összeomlik. Jó volna, ha az asszony idebent volna. De nincsen idebent. Kis vártatva szól Sándor elkomolyodtan:

— Mikó hazagyöttem katonáéktul, edős apám, valami nyócz esztendeje . . .

— Kilencz éve lössz az ószre, hogy Bécsbül haza gyüttél fiam. Kedves anyáddal möntem elébed.

— Hát kilencz esztendeje. Akkó min gyár vót arról szó, hogy házasodjak mög. Mondtam, hogy igön. Mondtam, hogy Vér Emart elvöszöm. Ki nem engedte?

A csöndben a fiu újból föladjá akérdést.

— Ki nem engedte?

Úl az öreg a padon, néz a fiara. Mikor ránéz, mintha a tükörbe nézne a harmincz év előtt való időkből. Gondolatában sok minden átsuhan. Régmúlt dolgokat lát ilyenkor a vénhedt tekintet.

— Énnem engedtem fiam — szól. — Különb legyen vagy semhogy ojan háznál keresködj. Akkor is azt mondtam: gazdafi vagy, hozz a házhoz magadhoz valót. Egyetlen gyermek vagy, nem sir utánad se kicsi, se nagy, hát te is ojant keress.

A béres a teheneket hajtja a kuthoz inni, kopognak odakint a tehéncsükkök a fagyon. Sok szép állat, láthatja Sándor, amint az ablakon kinéz, hogy ez már magában is mily vagyon.

— Én pedig, mondja az ablak mellől az apja beszédére — mást nem kerestem.

— Jó, jó, — nyugszik bele Vadlövő Pál. — Ez fiatalkori eset. Fiatalság: bolondság. De most, mikor mondom, hogy ugy érzöm, hogy elmulok! Most kérdöm, hogy hogy akarsz möglönni asszony nélkül?

Sándor az asztal elé áll. Szólni akar, de nem teszi. Előbb a Lukácshoz folyamodik. Hiába, bátorság kell ide.

— Hat — felel aztán — most is elvöszöm, most is idehozom, ha akarja edős apám.

zeti karakterénél fogva éles világitásba helyezhette volna a kozmopolita szellem minden kinövését. Kirekesztettek onnan olyan tárgyakat, melyeknek eredetiségét és sajátos nemzet jellegét arannyal szokták fizetni a francia szalonok hölgyei, ha valamely véletlen folytán hozzájuk juthatnak.

A magyar nemzeti viselet ellen hasonló merényletet, mint a milyen itt Szegeden érte, a ráczok és oláhok sem követték még el ilyet mint az ország legnagyobb magyar városában, Szegeden melyet Kossuth Lajos a nemzet büszkeségének nevezett, ahol minden ember csak a magyar művészetért, magyar iparért él, ahol oly tipikus, tiszta magyar ipari remekeket talál az ember, melyekhez hasonlót sehol az országban. Szomorú tény az is, hogy a magyar sajtó egyik organuma szolgálatába állott ennek a kozmopolita szellemnek s nem röstelte, hogy neveléses színben tüntessen fel egy oly közbecsülésben álló szegedi magyar urat, aki egymaga több nemzeti kincset őrzött meg a jövő számára, mint a mennyit az ország összes művészei együttvéve. Nem átalotta naivnak és nevelésesnek nevezni azt az embert, akinek testén soha idegen szabásu ruha nem volt s aki már évtizedek óta nagy tudással, műveltséggel, szakavatottsággal gyűjti a magyar iparművészet bámulatos alkotásait. Nem a multból itt felejtett, minden újítástól idegenkedő, korlátolt látókörű kurta nemes ő, hanem valódi műtörténész, a kinek minden szépért lelkesedő szívét az igazi művészet inspirációja járja át. Nem hetvenkedik a magyarságával, nem tolakodik be senkihez, de a szent meggyőződés biztosságával és a szellemi intelligencia mérsékletével jár azon az uton, melyen előbb-utóbb követni fogja az egész ország. Beck Pistával más helyen még lesz alkalmunk foglalkozni, itt csak arról a sérelemről szólnunk most, mely egy esomó szegedi iparost, különösen pedig a magyar nemzeti ipart érte.

Az igazi iparművészet remekül készült alkotásai voltak azok, amiket Stumpf Károly szabómester, Makovics Mihály szíjgyártó, Varga Lajos mülakatos, Vig Ferenc készítettek. A kozmopolita rendezőség klikkek befolyása alatt álló tagjai azonban ridegen elutasították őket a küszöbről, mert

nem majmolták az internacionális izlés silányságait. Ehhez hasonló támadás még a hírhedt Bach-korszakban sem érte a magyarságot.

Emlékezetes lehet, hogy Bach az ötvenes években a Magyarországra rendelt cseh beamtereket is huszáros magyar ruhába bujtatta, hogy tekintélyük legyen. Most az állam alkalmazottjai mind vaffenrokban járnak. Hogy is lehetne ez másképp, mikor a kultura vezetésére hivatott egyének erőszakosan üzik az országot e kozmopolita áramlatok feneketlen posványába. A szegedi iparművészeti kiállításra is ráillik Kipfelháusernek a hatvanas években szálló igévé vált mondása, hogy: piszli ungrisch, piszli deutsch. Teljesen jogosult tehát az az ellen-szenv, melylyel a szegedi közönség a kiállítás iránt viseltetik s méltán háborodik fel azon, hogy hazafiatlan támadásoknak teszik ki azokat saját hazájukban, akik a nemzeti ipar művészi munkáit akarják bemutatni. Ha a szegedi kiállításnak csak az volt a czéja, hogy az internáczióális iparművészet karakter nélkül való pillanatnyi s a divat befolyása alatt álló tákolmányainak halovány másolatait szembe állítsa a magyar nemzeti ipar dús gazdag kincses bányájával, akkor ezt a kiállítást kár volt Szegeden rendezni. Vitték volna Münchenbe, Drezdába vagy akár Mezopotániába, akkor legalább nem saját fészkeben érte volna a nemzeti művészi ambieziót ez a botrányos szégyenfolt.

Magyar polgár.

NAPI HIREK.

A király és a debreczeni honvéd gyalogezred.

A dunántuli nagy hadgyakorlaton — tudvalevőleg — a debreczeni 3-ik honvéd gyalogezred is részt vett és pedig a teljes előismerést érdemelve ki. — A hadgyakorlatot még a kitűzött időnap előtt befejeztette a király, úgyhogy a szokott lefűvés sem történt meg. A

király a felhőszakadás szerű zápor és vihar miatt a gyakorlatnak a döntő napja előtt befejeztette a rendkívül fáradsalmas próba-háborút és ekkor történt, hogy a király utközben, a zivataros időben találkozott a visszanyomott 4 hadtest csapataiból a Görcsöny felé esti szállásaikra térő derék debreczeni 3 honvéd gyalogezredünkkel, a mely csapat a felette kedvezőtlen időjárás és az utoisó napokban megtett fűrésztő menetelések daczára is bámulatosan jó karban volt, úgy hogy a király a legnagyobb meglepéssel figyelte a csatáros, sáros, de azért még mindig délczeg katonák telvonulását. — A magyar vér nem vallott itt sem csufot.

Szabolcska egyházmegyei jegyző.

Mint értesülünk a békésbányai egyházmegye abban a kitüntetésben részesíté most újra országos nevű költőpapját, Szabolcska Mihályt, hogy az aljegyzői tisztségre megválasztotta. Ezt a tisztséget eddig F u t ó szentesi lelkész töltötte be, akit utóbb az egyházmegye főjegyzőjévé választották. — Ugyanekkor egyházmegyei tanácsbírákká választották dr. Baksa Lajos hódmezővásárhelyi és dr. Szegedi Kálmán békési ügyvédet.

Marjai Péter körutja.

A hosszupályi választó kerület függetlenségi Kossuth-párti képviselőjelöltje Marjai Péter e hó 15-ikén tartotta körutját M-Pályi, H-Pályi, H. Bagos és Sáránd községekben, mindenütt nagy közönség várta, s a legnagyobb örömmel a legelragadóbb szeretettel és lelkesedéssel fogadta és rajongotta körül e nemes községek hazafias népe szeretve tisztelt nagyrabecsült je őltjét Marjai Pétert, ki egy-egy óráig tartó

Pál elszörnyűködve tekint Sándorra:

- Kit, te?
- Emert.
- Emert?!
- Emert!

Reszket a keze Vadlövő Pálnak, ahogy az asztal szélét sikálja vele. Mintha hideg volna a szobában. Hej, kutya teremtette, hej, hej. Milyen bolond világ, milyen új világ. Szépen megtermett ember ez a Sándor, amugy . . . De sötétedik már odakint.

Rekedten mondja Pál:

- Vér Emer a kutyanak se köll mán.
- Neköm köllene.
- Esött szömély.
- Neköm nem az.
- Az öreg dühösen folytatja:
- Fattya van neki.
- Nincz annak!

— Van annak! hát az a rossz kölyök, a ki örökké utánna ténförög? A betyár! Az őszön is beleeresztette a malacot a szőlőbe! Ugy megvágtam az ustorral, hogy a vére is kiserkedt!

Most már emez ember is reszket. Névtelen dühök lángolnak benne. — A pillanat elérkezett, mikor nincsen apa és nincsen fia, csak emberek vannak egymással szemközt. — E pillanatok azok, amikor ha kés van az asztalon, föl szokás kapni. Itt nin-

cen kés az asztalon, csak kását ettek fakánállal.

— Hát vágta kend? — fakad ki Sándor. — Ugy hát? Hát csak vágja kend, serkeszse tovább is a vért! — Joga van kendnek hozzá, mert az egyetlen gyerökinek az egyetlen gyermek az! Nem ismert kend rá a tulajdon véreire, mikor az ártatlanak a vért serkesztötte?

Félve nyit be a lármára ez asszony s megállva az ajtó mellett, hallgatja, a mit a fia beszél. — Indulattal tárgyal Sándor tovább:

— Vágja kend! Ölje meg kend! Gyilkolja kend agyon! Kend az öregapja, jogosult rá, vágja csak a gyöngye testit az egyetlen onokának!

Meredten néz a lángban égő, lázadó fiura Vadlövő Sándor. Mintha álmot látna és világosság és fényesség volna imitt-amott a szobában.

Mi van itt, én Istenem, mi van itt? Mik történnék még az életben? Onoka. Hogy is csak: onoka? Emer, meg Sándor, meg mi egymás . . .

— Fiam, fiam — mormogja Pál. Csillapulnak Sándor indulatai. Halkabban beszél.

— Leg is jobb lösz, apám, ha elvi-

szöm innen annyostul, hogy ne vág hassa kend többet.

- Kit? — motyog az öreg.
- Palkót, Palikat.
- Pali. Pali a neve . . .

— Az, mert az öreg apja is az. Majd elmék én velük errül a tajrul. Ahuva a kend ostora nem ér el édös apám.

— Sándor, Sándor, — szölt halkan az ajtó mellől az asszony.

A padtól daczosan veti fel a fejét a vén:

— Huva mennél? Kihön? Hun van neköd vagyonod, amire mennél?

Az aláztatás semmit sem használt, Sándor csak még jobban elborul. Keserűen mondja:

— Bérös gyanánt dógoztatott kend, a mióta csak az eszömet tudom. Nem mondhatja kend, hogy nem tudnám magfogni a dolog végét. — Hát majd elmék. De az én fiamat ne üsse kend. Érti kend édös apám! Az én fiamat ne üsse kend, ne üsse senki, mert . . .

Nem szölt többet, hanem megindul. — Ugy lehet, ki is menne a havas alkonyba, hogy soha többé vissza se jöjjön, de az ajtónál elfogja az anyja:

— Fiam! Sándor fiam, Sándor Sándor,

gyönyörű gondolatokban változatos re-
mek nyelvezettel elmondott beszédben
fejtegette a 48-as függetlenség Kossuth-
párt programját és politikai célzati-
t. A kormánypárt óriási erőfeszítés-
sel dolgozik ebben a kerületben, de
minden küzdelmük és fáradozásuk
hiábavaló haszontalan törekvés, mert
Marjai népszerűségén megtörök és csü-
lörtököt mond minden kortes fegyver.
Az ő győzedelme biztos, tehát itt új-
ból nemsokára nagytöbbséggel fog dia-
dalmat nyerni és ünnepelni a 48-as
párt.

**A második kerületi függetlenségi és
48-as párt pártirodája Piacz utcán Dréher
söracsarnok külön helyiségben van. Minden-
féle felvilágosítás itt nyerhető naponként
délután 3 órától este 8 óráig.**

A debreczeni színház ügye.

A debreczeni színház ügyében még ma
sem történt meg a döntés. Nem tudni mi
okból huzzák, halogatják a dolgot, ami an-
nál érthetlenebb, mert Komjáthy, ki elnöki
döntéssel jutott a színházhoz, lemondott a
színházról s Makó, kit a tanács nyilatkozat-
tételre szólított fel, fenntartja-e tovább is
pályázatát, már egy hét előtt nyilatkozott,
hogy komolyan reflektál a debreczeni szin-
háza. Más pályázó Makó Lajost kivéve most
nincs s nem tudni mi okból, a tanács nem
tett azóta lépést sem ez ügyben. Ez az
indokolatlan huzavona indította arra a bizott-
sági tagokat, hogy a tanács határozatot meg-
felebbezzék. A fellebbezést tegnap adták be a
városi tanácshoz, melyet, ha a közgyűlés napjáig
Makó Lajossal nem kötök meg a szerződést,
követ a berlők kervenye, kik szintén Makó
mellett nyilatkoznak. Más városokban az
igazgatók már szervezkednek, míg nálunk
még igazgató sincs. Különben — mint ujab-
ban értesülünk — a tanács már teljesen
elkészítette a színházügyet, csupán a szin-
ügyi bizottságot kellene egybehívni, de az

engöm itt ne hagyj — rebegi. — Engöm
sömmi módon itt ne hagyj, mert én mög-
halok.

Bibliákban írják, hogy az angyaloknak
van szava és az nagyon szép. Mi igaz benne
mi nem, nem lehet tudni, mert nagyon ke-
vesen hallották. A földi életben egy szó
van csak, a mely vele hasonlatos: ez az
anyaszó.

Sándornak a szíve is megreszket rá s
megáll, fejét lehajtván.

— Fiam — mondja a padból Vadlövő
Pál.

Sándor mondja:

— Édös, kedves, jó szülőanyám.

Az asszony félve szól:

— Apádhoz nincs szavad, Sándorom?

Sokféle szaggatott szívvel megrendülve
fogózkodik a gyenge öreg asszonyba a ha-
talmos fiú. Már csakugyan elsötétedett egé-
szén, csak épp a hóvilág maradt meg, annak
némi fényt beszólgal az ablakon. Vadlövő
Pál föl nyul az ablakpárkányba a pipáért:

— Fiam.

— Édös apám?

— Hozd elő a kis onokámat.

elnök erre még nem is gondolt, miáltal meg-
erősítést nyer az a városban pertraktált be-
széd, hogy ez ismét sakkhuzás akar lenni a
Komjáthy javára. Azt akarják ugyanis, hogy
a fellebbezés a közgyűlés elé kerüljön, hol
a Makó hívei, mivel tudják, hogy Komjáthy
lemondott, nem igen jelennek majd meg, s
így könnyen leszavaztathatják a felebbező-
ket. Ezáltal jogerőre emelkedik a tanács
határozat s ekkor előáll majd Komjáthy,
meggondoltam a dolgot, visszavonom le-
mondásomat s maradok Debreczenben. Er-
ről a terről beszélnek a városban minden-
felé s úgy látszik, nem minden komoly alap-
 nélkül. Annak idején sürgősen hívták egybe
a szinügyi bizottságot, de most mint látjuk,
erre nincs idő, mert az időt azoknak, kik-
től az egybehívás függ, korteskedésekre kell
felhasználni. Ez aztán az igazi minta vá-
rosi vezetés és közigazgatás ugye kedves
polgármester ur?

Kormánypárti apály és dagály.

A debreczeni kormánypártban az apály
és a dagály egymást váltogatják. Az angol-
királynőben megalakult a Szabó Kálmán
pártja és különféle sürgönyöket küldöznek
az országos kormánypárt különféle bálvá-
nyainak. Ez volt a dagály. Azonban midőn
az ugyanezen kerületben kerületbeli Dobie-
ky-féle kormánypárt híret vette az üdvözlő
sürgönyöknek, óvást emeltek a kerületbeli
elnökkel a sürgönyöknek azon színezete
ellen, mintha Szabót a III. kerületbeli
díszes kormánypárti választók jelölték volna.
Ők így távirat ellen tiltakoztak, noha a vezér
bálványokat ők is szívesen üdvözlék. A kerü-
letbeli elnök — a Debreczeni Újság értesü-
lése szerint — állítólag megütközött. Ez
volt az apály a kormánypárti műlekedés
tengerében.

Korteskedő városi tisztviselők.

Ugy látszik, hogy állandó kellemetlen
rovatot kell nyitnunk e cím alatt, hogy lep-
lezetlenül rámutassunk azon városi hivatal-
nokokra, kik a király által szentesített tör-
vényt is megvetvén, nem átalnak napról-napra
nyíltan, kihívóan, vakmerően korteskedni, a
törvényt porba tiporni. A város fizetett tiszt-
viselői ahelyett, hogy a város közügyeiben
fáradoznanak, hivatalos kötelemüket vége-
zék házról-házra járnak korteskedni, vagy
pedig hivatalaikba hívják fel a szavazókat
s ott kapacitálják őket, hogy a kormány-
párt jelöltjére leszavazzanak. A törvény vi-
lágosan tiltja ezt, sőt azt is kimondja, hogy
a választások vezetésétől teljesen távol kell
maradniok és mégis több városi hivatalnok
— úgy látszik a főispán ur utasítására,
beleegyezésével és tudtával — világosan ki-
játsza a törvényt, melynek megtartására,
betartásának az ellenőrzésére első sorban ők
vannak kötelezve és hivatva. Mégis annyira
jutottuk, hogy ma már oly nyíltan dolgoz-
nak egyesek, annyi nyíltan és a törvényt
kihívólag, hogy kénytelenek vagyunk nevei-
ket nyilvánosságra hozni, egyidejűleg figyel-
meztetni a választókat, ne tántorodjanak el
és ne hagyják magukat sem félre vezetni
sem megfenyegettetni sőt utasítsák ki
ezeket az urakat — kiknek a hivatalban
van a helyük. A kormánypárti választások

vezetője Debreczenben **Aczél** Géza városi
főmérnök. A „Bika“ szálloda 36 ik sz. szo-
bája mellett elrejtett kis szobában tartja
napról-napra az értekezleteket és ő osztja
ki a névsort, kikhez kell elmenni, kit —
mivel kell maszlagolni. Az iparosokra való-
ságos pressziót gyakorol a főmérnök. Leg-
nagyobb részét ő maga keresi fel az iparoso-
kat es városi munkát ígér nekik, ha a kor-
mánypárt jelöltjére szavaznak. Pár nap előtt
egy Simonffy-utcai festőt keresett fel a
lakásán a főmérnök és 300 frt értékű vá-
rosi munkát biztosított neki, ha a kormány-
párt jelöltjére szavaz s behuzza házáról a
Bakonyi lobogót; más iparosokhoz üzenetet
küld és városi munkát ajánl azoknak is, a
vágóhidon megjelenik és a mészárosokat
kapacitálja a kormánypártijelölt érdekében.
Tegnap **Tokaji** Gábor nevű városi hajdu egy
írnokkal a főmérnök rendeletére a kormány-
párti zászlókat hordta szét a városban.
Egyik polgári biztos, **Pávai** Gyula a bérko-
esisok között jár s azokat kapacitálja, Ime
olyan eseteket soroltunk fel, melyeknek való-
lóságát mindenkor bebizonyítjuk. Megbot-
ránkoztató, hogy közhivatalnokok nem res-
pektálják a törvényt és a főispán, kinek tu-
domása van mindezekről, hallgat és tűri,
hogy a város hivatalnokai így korteskedje-
nek a törvényt is szembeszállva. Azok a
közhivatalnokok a város polgárainak bizal-
mából ülnek hivatalaikban és nem kormány-
párti kortesekül, de a hivatalos teendők lel-
kiösmeretes végezésére lettek oda beállítva.
Szomorú, hogy némely része csak a kor-
teskedést veszi lelkiösmeretesen.

Ellenpárti vélemény Bakonyi Samuról.

Hogy Bakonyi Samu egyénisége
mily hatalmas módon érvényesülhet a
parlamentben s hogy mennyire nagy-
rabecsülésnek örvend országosan ismert
személyisége és képzettsége az ellen-
párt elfogulatlan elemei előtt is, annak
ecclatáns bizonyítéka az a nyilatkozat,
a melyet **dr. Chorin** Ferenc az or-
szággyűlés nagyérdemű független gon-
dolkozású tagja, a mentelmi bizottság
elnöke s az igazságügyi bizottság nagy-
tevékenységű tagja tegnap városunkon
való keresztül utazásában Bakonyiról
teft.

Ha tudnák Debrecen város polgárai,
— mondotta, — milyen országos jelentő-
séggel bír az, ha olyan ember, mint
dr. Bakonyi képzettsége és egyénisége
által, nem pedig a választási költsé-
gekre és vagyona támaszkodva jut be
és érvényesül a parlamentben, akkor
mindenki örömmel és lelkesedéssel
járulna a szavazó urnához, hogy őt
győzelemre segítse.

Ha nem ismernék a mi polgáraink
Bakonyi Samut, úgy az ilyen nyilat-
kozatok is lelkes híveket szerezhetné-
nek a II-ik kerület körülrajongott je-
löltjének.

A tiszteletes ur predikációja.

Csodáljuk és igazán megbotránkozunk,
a fölött, hogy már a református lelkész

karból is akad olyan, a ki a hecczkáplánok puszipajtásává szegődik. Hajdu-Nánás református és független népét tartja ugyanis igazalomban egy eset, a melynek Benkő Lajos nánási ref. lelkész az okozója és szerzője. Biztos értesülésünk szerint nevezett tiszteletes ur vasárnapi predikációt mondván, nem utált keseredett politikát is önteni az ur tiszta kelyhébe. Nem rajta mult, hogy a hívőseleg zugva, megbotránkozva, tiltakozva és fölháborodással utasította vissza a különös papi beszédet, melylyel a tiszteletes ur épen alantjáró érvekkel a parlament képviselőit, képviselő jelöltjeit kisebbitette, hogy ma már minden jött-ment, ösmeretlent bevalasztanak oda, azért hogy ott hiába lopjak a napot és naplopásért szedjék fel az ország pénzét. Értesülésünk szerint ilyenek vagy még ilyenebbek lehettek a tiszteletes ur olajra tüzet szóró predikációjának a felháborodással visszautasított szavai. — Valóban csodáljuk, hogy épp református pap nyilatkozik így a magyar parlament felől, nem győzzük ezt eléggé hibáztatni, megrovni és óhajtani, ha ezt a nánási tiszteletes ur itt a nyilvánosság előtt helyreütné; addig aligha lesz békesség a nánási eklézsiában és jövőre bőlesen cselekszi a tiszteletes ur, ha legalább a templomban, a szószékben tartózkodik az ilyen a híveit botránkoztató, politikai szagu nyilatkozatoktól. Kemény nép ez a hajdu, ha egyszer megharagszik semmiféle mézes-mazos beszéddel nem lehet kibékíteni. Maradjon tehát Benkő tiszteletes ur a saját gyönyörű hivatása mellett. Ápolgassa a hitélet, a békesség, a szeretet fehér galambjait és ne adjon istápot a gyüldölködesre, a visszavonásra predikációival.

Kiss Ernő imakönyve.

Érdekes relikviával gazdagodott az aradi szabadságharczi ereklyemúzeum. — Schippert János főherceglaki m. kir. posta mester küldötte be boldogult atyja Schippert János volt 1848-49 es honvéderőnagyhagyatékából Kiss Ernő tabornok imádságos könyvét, örök megőrzés végett. Az őrnagy segédtisztje volt a vértanu tabornoknak, ki kevéssel halála előtt imakönyvét Schippertnek adta át azon kérelemmel, hogy azt ne jenek kézbesítse. Az aradi katasztrófa után az akkori zavaros időben az őrnagnak nem volt alkalma találkozni a hős vértanu özvegyével s így az imakönyv nála maradt, a melyet halála órájáig kegyelettel őrzött. Ez a biblia igen értékes és érdekes emléktárgy lesz Kiss Ernő relikviái közt.

Féltetni kell a magyarságot.

Ez a kiáltó szó, mely az egyetem rektorának az ajkáról hangzott el az egyetem megnyitó ünnepén. Jelen valának ott az egyetem tudós tanárai és jelen volt a sok ezer egyetemi hallgató. Nos hát mi ezt már régóta valljuk és hirdetjük, csak hogy a kiáltó szó nem elég, meg is kell őriznünk ezt a magyarságot, ha ugyan manapság van ép magyar fül s vzn ép magyar szív, mely néhai jó Gvadányit „igaz magyar épsége“ ért szereti s a poétai szépséget tulságosan modernül nnn magyarazza. Igen, igen, tudós

egzetemi professzrok, hirdessék ti is, hogy féltetni kell a magyarságot s tanítsátok meg az ifju nemzedéket arra, hogy nem az beszél jól magyarul, aki minden áron eredeti akar lenni, nem is az a művelt ember, aki derűre borura czifrázza gyakran érthetetlen mondani valót, s hogy a nemzeti génusz, melyről boldog boldogtalan mesél, ott van a nyelvben, melyet nem Budapesten csinálnak, hanem igen gyakran elrontanak. Látván az újabb magyar irodalom óriási szaporaságát, jusson eszünkbe a kiáltó szó: „Féltetni kell a magyarságot!“ Csak abban nem értünk egzet a rektorral, hogy ennek egyik legerősebb ellenszere a nyelvtudományi előadások volnának. Nem, egy kicsit elő kellene szednünk a magyar költők műveit, akiktől hamarabb elbucszuk a diák, hogy sem megismerte volna és meg kellene tizedelni a könyveket, melyek manapság megjelennek. Az „előkelő talentumok“ egy kissé talán megadnák az árát ennek a tizedelésnek.

A városi közgyűlés elhalasztása.

A választási izgalmak viharával épen össze esik a szeptemberi közgyűlés napja. Az egész város a választási tüzből ég. A város atyák is ezen pártmozgalmak izgalmas behatásai alatt állanak, így közvetlen a választások előtt a városi képviselő testület tagjai sem bírhatnának azzal a higgadsággal, a melyet pedig az elbírálás és döntés alá kerülő fontos városi ügyek tárgyalásánál okvetlenül bírniok kell. Másrészt a városi képviselők érdeklődését és idejét is más irányban foglalkoztatják az egész ország, a város fölött átviharzó választási izgalmak. Pedig a képviselőtestület erejének teljes részvételére van szükség, mert a legfontosabb ügyek kerülnek tárgyalás alá, mint például az 54 százalékos városi pótdó tárgyálása. Kívánatos, igazságos és méltányos volna tehát, ha a közgyűlést október első hetére halasztanák el, amikor már a választási izgalmak csillapultak és megfelelő érdeklődés mellett volnának tárgyalhatók a város életkérdései.

Kolozsvár legöregebb 48 as honvédje.

Kolozsvárról írják: Kolozsvárt a legöregebb honvéd most töltötte be a 89 ik évét. Psikal Máténak hívják s a Monostor-utca 67. szám alatt lakik Psikal Máté százados volt és Bem tabornoknak tábornoki tisztje. Psikal morvaországi származású. 48 előtt Bécsben tüzemester volt. 1848 ban lejtött a magyarokhoz. Vezetője lett a tölténykészítő laboratóriumnak hadnagyi ranggal. Később Bem mellett százados. 1848 augusztusban Kolozsvárra került. Kolozsvárott meg-nősült s fiatal feleségével indult a véres erdélyi harcokba. A nagy idők lezajlása után városi irnok lett. De 73 óta csak kis nyugdíjából teng feleségével együtt. Ez év július óta kapja a 48-as honvédeknek járó kegydíjat is.

Teljes tanácsülés.

Holnap csütörtökön a főispán elnöklésével teljes tanácsülés lesz, mikor is a szeptemberi közgyűlés tárgyait készítik elő.

A főorvos szabadságon.

Sárváry Gyula dr. városi tiszt főorvos két heti szabadságra megy, mely idő alatt Balkányi Ede dr. ker. orvos, tb. főorvos helyettesíti.

A színházi bizottság ülése.

Debreczen város főjegyzője Komlóssy Arthur egyike azoknak, ki lelkiismeretességgel gondol arra is, hogy színházunk vajudó ügyét végre elintézzék s megszabadítsák a közönséget attól a töprengéstől, ki lesz hát az igazgató. Erre vall az a legujabb ténye, melyet az alábbi meghívó is igazolt amely így szól:

Meghívás

a „színházi bizottságnak“ 1901. év szeptember hó 20. napján pénteken délután 3 órakor a városház nagytermében tartandó ülésére.

Komlóssy Arthur

helyettes bizottsági elnök.

Tárgyak: 1. Komjáthy és Makó színház igazgatók nyilatkozatai.

2. Folyó ügyek.

Ez a meghívó azt igazolja, hogy végre meghozzák a döntést a színház ügyében s befejezést nyer -- minden esetre általános óhaj és kívánság szerint -- a sok port felvert kulturális kérdés.

Kigyuladt istálló.

Tegnap éjjel Erdélyi István csapó-u. házában az istálló kigyuladt. Az idejekorán értesített tűzoltóság nélkül, hogy nagyobb kár lett volna lokalizálta a tüzet.

A hűség jutalma.

A földmívelési miniszter minden évben kitüntetett két olyan gazdasági munkást, kik hosszú időn át hűségesen szolgálnak egy gazdát. Most két debreczeni munkást ért ilyen kitüntetés. Az egyik Busi József ki 40 év óta szolgál Horváth István debreczeni birtokosnál, a másik Pecze István ki 40 év óta hűséges szolgálja a — városnak s lakója a délibabos szép Hortobágnak. — Mindakettő elismerő díszoklevelet és 100 korona jutalmat kap, melyet ünnepélyesen ad át a főispán a derék munkásoknak.

Betegek tápláléka.

Azon idők, a melyekben a betegséget helytelen és hiányos módra kezelték, a mikor még azt hitték, hogy a betegnek csak levest szabad nyújtani, hála Istennek, elmultak. A modern anyagcsere-tudomány oda hatott, hogy mindazon betegségek folyamánál, melyek erővesztéssel járnak, a főfőladat a testet súlyában megtartani és oda hatni, hogy a test anyagának vesztesége lehetőleg pótolassék. Ez csak könnyen emészthető és lehetőleg fehérnyet tartalmazó táplálékokkal érhető el, a mi ideális módo a Somatoséban foglaltatik. Célja tápláló anyagokat gyöngé gyomor utján is a szervezetbe juttatni. Kiváló mértékben fokozza az étvágyat és azon előnnyel bír, hogy könnyen oldódó, iz és szagtól ment, a miért a betegnek tudtan kívül is nyújtható.

Az állami főreáliskola szaporodása.

A debreczeni állami főreáliskola eddig is a népesebb reáliskolák közé tartozott, az idén pedig a tanulók száma páratlanul megnövekedett. Beiratkozott ugyanis összesen 389 tanuló (tavaly 367 volt a létszám) úgy, hogy két osztályt is párhuzamosítani kellett t. i. az I. II. osztályt, azonkívül a felsőbb osztályok is népesebbek, mint bármikor az előtt. Az is érdekes jelenség, hogy az I. osztályba szokatlanul sok gazda-fiú czivisgyerek lépett be, a kiknek jó része bizonyára csak a polgári iskola hiányában keresi föl a reáliskolát.

A nőegylet ülése.

A következő értesítést vettük: A debreczeni jótékony nőegylet folyó hó 22-én délelőtt 11 órakor árvaházának nagytermében választmányi ülést tart a következő tárgysorozattal: 1. A szövőipar bevezetésével tett intézkedések bejelentése. 2. A szegények segélyezése. 3. Az árvaház személyzetében történt változások bejelentése. 4. Vegyes folyó ügyek elintézése. A választmányi tagok minél számosabb megjelenését kéri az elnökség.

Nyilatkozat.

A szolyvai gyógyviznek kellene dominálni a bel és külföldön egyaránt. Felülmúlja a preblai, bilini és radcini drága külföldi vizeket.

Dr. Bókai egyet. tanár.

A szolyvai ásványviz kitűnő üdítő ital a savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

A kortes világból.

— Szeptember 18. —

A Kossuth-pártnak egyik régi katonáját, közbeesült debreczeni polgárt is megkísértett a kormánypartnak egyik házaló kortesügnöke; de természetesen sikertelenül. Visszautasították. Ekkor fakadt ily szavakra a kormányparti ur, aki Bakonyi ellen akarta kapacizálni régi elvtársunkat:

— Hát hisz megengedem, hogy mindig a Kossuth-párttal tartott az ur; de hát arra a zsidóra mégis, hogy szavazhat . . .

Ez a nyilatkozat jellemző a kormányok által teljesen lejárattott liberalizmusra. Nem zászló az többé, hanem nyüves szárazraeczu kofaköpnögy, a mely alatt ott rejtőzik a felekezeti gyűlölködés sunyi balhája is. Köszönöm az ilyen liberalizmust; nem kerek belőle.

Az újvárosi reszi külterületen is kedélyesen folyik a korteskedés „a tollas zsidó a nyulbőrös zsidó” ellen . . . A mélyen tisztelt kormánypart kortes alakjai ugyanis ezen elnevezés alatt Bakonyi Samut értik . . . Hát a vékonydeszkakerítés mögötti tuloldal már annyira emancipálta magát a zsidó szavazóit, hogy tartózkodás nélkül használhat ily jelszavakat? . . . Ez is siker. Biztos előjele a — bukásuknak. Csak arra vagyok kíváncsi, hogy milyen arcot vágnak az ily izgatáshoz a „Bika czukrászában” jezsuvita esemegékkel és ölelésekkel agyon dédeltett városi zsidó szavazók?

Ez az uri ember meg ráadásul zsidó és arról nevezetes, hogy zsidó voksokat liferál a mélyen tisztelt vékony deszka kerítés mögötti pártnak. Ő mondta ezen érczbe véshető nagy szavakat:

— Markomban tartom a zsidóságot . . .

Szégyen volna a debreczeni józan zsidóságra, ha ez a kijelentés igaz volna. Téved a derek ur. A politikai kiskoruság bölcsőjéből kinőtt már a debreczeni zsidóság. Czukorral, petákkal, hizelgő szavakkal nem lehet megtéveszteni és tudja: a zsidóságra is létkérdés Magyarország függetlensége. Iparunk, kereskedelmünk csak ekkor virágozhat fel valódi erős alapon.

Talyigával hordják szét az egyik kormányparti jelöltnek a zászlaját (melyre az van írva: éljen Márk Endre) a városban. És kormányparti oldalról panaszkodtak nekem, hogy még kéretlenül is ráerőszakolják az olyanokra a zászlót, a kiknek utcái lakások van.

Azért nem helyes előre „csöcseléknek” nevezni a jó népet. Egy kormányparti jelölt sem tudhatja, mikor kerül talyigára, talyigások kezelésére a zászlója . . .

Vagy talán az a kombináció, ha Illés próféta tüzes szekeren ment a mennyországba, akkor miért ne döcözhetne be a mélyen tisztelt jelölt ur zászlója is talyigán az országházba?

Szabad Hajdu.

Kik akarnak postások lenni?

A posta-távirda és távbeszélő kezelés szolgáltatásban alkalmazandó és a II-ik fizetési osztályban 1000 koronától 1400 koronáig emelkedő évi fizetéssel, továbbá az 1893. évi IV. törvényezikk által megállapított lakpénzel javadalmazott posta és távirda segéd-tisztek kiképzésére a nagyváradi posta és távirda igazgatóság kerületben Debreczenben és Aradon folyó évi október hó 15-től gyakorlati tanfolyam nyitott k.

Ezen tanfolyamra felvétetnek:

a) Első sorban az 1873 évi II. törvényezik 5-ik § a értelmében kisebb hivatalnoki alkalmaztatásra igényjogosultsággal bíró igazolványos katonai allisztek.

b) Postamesteri, vagy posta távirda kiadói minőségben szolgáló oly férfiak, kik gymnasium, reáliskola vagy polgári iskola negyedik osztályát, esetleg ezekkel egyenrangú más iskolák megfelelő osztályait sikerrel elvégezték.

c) Ugyanezen előképzettséggel bíró és 18. életévüket meghaladott más férfiak; végül ha ily pályázók kellő számmal nem jelentkeznek,

d) a fenti előképzettséget igazoló 16 évet betöltött ifjak is.

A felvételre megkivántatik továbbá annak igazolása, hogy folyamodó

- 1., magyar állampolgár.
2. 35. életévet még nem haladta túl,
3. a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja,
4. foddhetetlen előéletű,
5. a posta és távirdai szolgálatra tesztileg is teljesen alkalmas, mely utóbbi körülmény közzhatszósági orvosi bizonyítvánnyal igazolandó.

A tanfolyamok hallgatói tandíj czímén husz (20) koronát kötelesek fizetni, s ezen díj lefizetése alól csak az igazolványos katonai allisztek mentetnek föl.

A tanfolyam szabályszerű bevégezte és az előirt szakvizsga letétele után a hallgatók posta és távirda segéd-tiszti állásra képesítést nyernek, illetve a posta és távirda segéd-tiszt jelöltek létszámába felvétetnek s a segéd-tiszteknek költségvetésileg megállapított létszámában beálló üresedéshez képest posta és távirda segéd-tisztekké neveztetnek ki; a d) pont alatt említett hallgatók azonban ki-nevezetelésre csak 18 ik életévük betöltése után számíthatnak.

Akik ezen tanfolyamokba belépni óhajtanak, saját kezűleg irt folyamodványokat, születési, orvosi, erkölcsi és iskolai bizonyítványokkal felszerelve folyó évi szeptember hó 30-ig és pedig a már közszolgálatban állott felleltes hatóságuk útján, a többiek pedig az illető főszolgabíró vagy postármester közvetítésével a nagyváradi posta és távirda igazgatóságához nyujtsák be.

IRODALOM.**Csillaghulláskor.**

A csillagszóró égre tartom
Csodálkozással néma arczom --
Fürkészve annak titkait . . .
S emezem hogy az, a setétne, --
A felig alvó föld ölébe, --
Egy-egy tűzrozsát lehajít . . .

Egy csillagrózsa. . . még egy. . . még egy. . .
E virág nyelven mit beszélhet
E fáradt földnek most az ég? !
S fejem felett rá, sugdosódva,
Megrezdül a lomb, mintha szólna:
A földön az ég csókja ég . . .

„Egy csillag hullt le a nagy égről:
Egy lélek vált el hüvelyétől!”
Tartják a földön tévesen:
S valón, nagy, égő lélek szállt le,
Kit a föld keble méhe zárt be:
Ki, éjén faklya feny leszen . . .

S én hallom, értem . . . álmodozva
Bizom a fényes, nagy napokba,
Hogy hoznak költőt, látnokot.
Új messiást, ki földre lépett,
Levernü lánczat itt a népek,
Melytelkéhez rozsdásodott . . .

Petrus Jenő.

Honi ipar.

A „Honi ipar” legutóbbi száma rendkívül érdekes tartalommal jelent meg. Ez a Sugár Ottó szerkesztésében megjelenő lap mindinkább az iparosok nélkülözhetetlen olvasmányává növi ki magát és eddig a magyar ipar érdekeinek egyik legügyesebb és legerélyesebb védelmezőjének bizonyult. A legutólsó ujtás, melyet a „Honi Ipar”-ban találunk az, hogy minden egyes számában közli az állami szállítások körül kiirt pályázatok hiteles eredményét, a mit eddig az állam titokban tartott és amelynek közlését a kormány 45762/IX 1901. sz. a. a „Honi Ipar”-nak rendezetileg megengedte. E közlések által a „Honi Ipar” közszállítási rovata nélkülözhetetlenné vált minden állami szállítónak. — A lap különben is érdekesen és ügyesen van szerkesztve és a mostani iparpártoló mozgalomnak ugyszólván egyetlen független közlönye. Előfizetési ára egész évre 10 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal VI., Aradi utca 15.

CSARNOK.

Nagy Napoleon császár katonája.

(Eckmann-Chatriantól.)

Fordította: Ifjabb Móricz Pál. 44.

Husz perc nem telt bele, a poroszok, a muszkák megkezdtek a hátrálást. Rendetlenül, csoportokban gyűrődtek vissza és a tüzerség örült gyorsasággal nyargalt el előttünk, miközben három vagy négy ágyugolyó csapódott közéjük, az egyik kereket tört és felesapta a földet. Ezen ágyú oldalt bukott. Két tüzér pedig holtan, két tüzér pedig sebesülten esett a földre. Ugyanekkor valaki megérintette a karomat. Hát a felhott vén sergeant volt, aki vadul felkaczagva tekintett reám. Fejük fölött már rogyadozott a csűr, megdőlt a fal is, hanem mi erre nem ügyeltünk. Csak a hátráló ellenség veresége lebegett előttünk. És ez iszonyu dörögésben, zajban mind közelebből, közelebből harsogott a mi katonaságunk diadalkiáltása. Az öreg sergeantnak már fogytán volt az életereje. Most már egész megsárgult az arca, de egyszerre csak hirtelen felkiáltott:

— Ime itt van ő!

És a vén katoná előre bukott a térdére, miközben még egyik kezét a földre támasztá, a másikat az ég felé emelte.

— Eljen a császár! ez volt az utolsó szava, ezt kiáltotta harsányan, aztán arccal a földre bukott és megsem mozdult többé.

Én is előre mereszkedtem, hogy meglássam őt. Csakugyan a császár volt, Napoleon, hidegen, nyugodtan lovagolt előre a katonái között. A fegyver ropogott, a szurony villogott. És a fegyverek villanó tüze meg-megvilágította a császár hideg arcát. Kalapját mélyen a husos, vaskos fejére huzta. Nyitott sűrű kópönyege alól kifehérett a hófehér mellénye és a mellényén keresztül vont széles, piros rendszalag. Minden söprödött, kitért az utjából. És hiába kiáltoztak a porosz tisztek, a porosz tüzerek cserben hagytak az ágyúkat és ész nélkül futottak, ugráltak keresztül a kerti ösvényeken.

Ezt én mindet láttam. És mint a tüzesjel, úgy beégődtek, bevésődtek a lelkembe. Hanem e perctől aztán nem emlékezem a család további folyására, mert én a mi diadalunk reményében eszméletlenül buktam a holtak közé. És magam is úgy hevertem ott, mint valami halott.

XIV.

Minden lecsendesült, amikor felébredtem. Nagy éjszaka volt. Felhők borongtak az égen. A veres fényű hold csöndes nyugalommal pislikolt az elhagyott falura. Megvilágította az összeroncsolt ágyukat és a holttestek halmait. Közömbösen tekintett alá, mint ahogy az özönvíz óta elnézi a fűnöveset, a lomb hullását. Az emberiség semmi a változhatatlan természeti erőkhöz. A haldokló fogékonyabb az ilyen érzések iránt.

Mint az elesett ember, olyan voltam. Nagy fájdalmaim közepette már csupán a jobb karomat birtam mozdítani. Mindamellet valami nehezen feltápáskodtam a könyökömre és ameddig az utcába beláttam, halomban heverték a holttestek. És a hold fénye, mint varázslapódó borult reájok. Ugy fehérlettek, mint a hó. Az egyiknek a szája, a szeme kimeredt, a másik pedig úgy feküdt, ahogy arccal lebukott a földre. A patrontáska, a torniszter még halálában is nyomta a hátát és a fagyos keze görcsösen szorította a fegyvert. A hold fagyos fénye megvilágította a legiszonyabb részletcsekét is. Vaczogott a fogam, úgy megborzadtam.

Segítségért kiáltottam. Hanem a hangom úgy elfulladt, úgy elhangzott, mint a siró kised gyöngye sikolytása. Kétségbeesetten hanyatlottam arra a hideg fekhelyre. Hanem e gyöngye kiáltásomnak iszonyu visszhangja támadt, mert e halotti csöndben ez is elhangzott messzire és távolról, közléről, minden oldalról elkezdtek az elfelejtettek sikoltozni, kiáltani, mert azt hitték, hogy segítség érkezik. Hanem ez a kiáltás, sikoltozás csak muló szempillantásokig tartott, aztán elhallgatott minden. Csak a végtelen csönd zsiolygatta a lelket. De mégis nem egészen, mert a közeli sövény mögött valami ló fut, de egész halkan. Az a szegény állat is felakart állani. Mert láttam, amint a sövény mögül felnyújtotta a hosszú nyakát, de visszabukott.

Azonban erőlködéseim következtében újból felszakadtak a sebeim. És a vér újból megindult a karomból, éreztem a meleg vér bugyanását. Lecsuktam a szememet s úgy vártam a halálomat. A rég mult gyermekkor élményei felujultak emlékeimben. A kis falum. A rég feledett képek. Amikor még édesanyám a karján hordott és nótát dudolva altatott el. A kis szobánk. Az öreg függönyös ágy, aztán a kutánk, a Pommer, az én hű játszótársam, akivel együtt hempergtem a földön. Aztán édesanyam is, aki este mindig vigán tért haza a munkából és hogy izmos karjaiba szorítván, becézgetett. Ez most, mintha csak álmodtam volna, mind a szemem elé lebbent.

Fajdalmaim közepette úgy gondolkodtam:

— Ah, szegény anyám . . . szegény atyám! Ha tudtátok volna, hogy mire jut a ti kedves, a ti szeretett gyermeketek. Ha tudtátok volna, hogy akit ti oly nagy gondal, szeretettel neveltetek, nyomorultan most miként pusztul el, mert nincs aki segítené, aki egy ital vízzel megitatná! . . . Tudom, kétségbe esnétek, tudom elátkoznátok e nagy nyomoruság okozóit! . . . Ah, csak ti voltatok mellettem . . . Hogy a sok okozott bosszúságokért, bajokért, legalább bocsánatot kérhetnék tőletek.

Sírva fakadtam és halkán, görcsösen zokogtam e nehéz sors felett.

Még hozzá Katiczám, Gretel néni és a jó Gulden ur is izgatták, tépték a szívemet. Micsoda iszonyat! Mintha csak a szemem előtt játszódott volna le a megindító jelenet. Miként aggódnak, miként remegnek, hallván a nagy csatának a híreit. Gretel néni naponta kiszalad az országutra a posta után. Katicza pedig azonközben imádkozva eseng. Aztán Gulden ur is, amint magányosan betűzgeti az ujságot a szobájában, olvasván, hogy a harmadik hadtest törte meg leginkább a támadást. Miként lecsügged a feje később, mily gonderhesen ül a műhelyasztalhoz. Igen, lelkem ott időzött náluk. És velük együtt éreztem, amiként Gretel néni a posta után leselkedik, majd amint a faluba leverten hazatér. És éreztem, láttam a Katicza kétségbeesett fájdalmát is.

Aztán végre egy reggel, ahol jó ni Rödiger a postás. Megismerhetni a zubbonyát, a kis bőrtáskáját. Epp a Gretel néniék háza előtt áll meg. Benyitja a házajtót. És egy nagy levélpapírt nyújt oda a halálra rémült néniék. Katiczám halott halványan huzódik a néni háta mögé. Ez az én halotti levelem, Ezt hozta nekik a postás. Hangok csendülnek a fülemben. Katicza szivszakitó sikoltással bukik a földre. Gretel néni pedig átkozódik.

Az ősz haját tépi. És berekedve azt kiáltozza, nincs többé igazság a földön . . . A becsületes embert elhagyja már az Úr is. Az anyák miért is születek hát csecsemőt! A jó Gulden apó vigasztalásukra siet. Amde midőn közülök lép, maga is felzokog. És

együtt siránkoznak. . . . És leirhatatlan kétségbeesésükben jajgatván, együtt kiáltották:

— Oh szegény József! Szegény József.

A szívem vonaglott fájdalmában.

Hát még amidőn arra a negyvenezer családra gondoltam, akiket az enyéimkel együtt sujt a csapás. Francziák, oroszok, németek akik mind várják a csatáért és akik, apák és anyák, keserű fájdalommal jajonganak a csatamezők véres áldozatai után. . . . Akiknek a szívét iszonyubbnál iszonyubb hírek mérgezik meg örökre, az emberi élet határáig. Elképzeltam azt az izeonyatosságot, azt a szörnyű, óriási jajkiáltást, amelylyel az emberi nemzetség az ég felé kiált.

Most feltűntek emlékeimben ismét azok a pfalzburgiak is, akik az oroszok nagy vereség idején, a templom hideg kővén térdeltek és imában keresték a balzsamot gyűrődő remegő szívükre. Most megértém, hogy mit érezhettek. És a szívembe nyilalt, hogy Katicza is így menekül a templomba. És majd sok évekig imádkozik értem sok évekig gondol fájdalmas szeretettel reám. . . . Sőt mivel már gyermekkorunk óta szerettük egymást, most úgy éreztem, hogy soha, de soha nem felejt el. Nagy megindulásomban úgy sjrtam, mint a gyermek. Könyek peregték az arczomon. Mindamillejt jótékonyan hatott reám, hogy megbizhattam benne és hogy biztos voltam affelől, hogy öregkoráig megőrizi irántam való nagy szerelmét. És hogy rajtam kívül soha többé más nem fog szeretni.

Virradat felé erős csapadék harmatozott. Az utca csöndjében életet keltett ez az egyforma, csöpörgő nesz, mely nedves takarót hullajtott a tetőkre, a kertekre. Istent gondolek, akinek az idők kezdete óta egyformák az utai és akinek a hatalmas véghetetlen. Aki jóságában bünboesátó atyja a vétkeseknek és aki így, a földi szenvedéseket reámboesájtván, megbocsájt nekem is.

Folyt. köv.

Szerkesztői üzenetek.

Az utczáról. Mi ezt a kortes verset nem közzöljük, hanem átadjuk a Dongó szerkesztőségének. Ott bizonyára szivesen nyújtanak teret a sikerült kortes versikének.

Választó polgár. A keddi számban megjelent és a III. kerületbeli függetlenségi képviselő jelöléséről szóló tudósítást nem lapunkfelelős szerkesztője irta.

Nyilttér.

Selymet csak első osztályu

gyártmányt tessék venni méter vagy végszámra a legolcsóbb nagybani árkában.

Magánfeleknek postadíj és vámmentes szétküldés. Rendkívül nagy választék a legújabb mintákból, fehér, fekete vagy szines fajokban. Ezernyi elismerő levelek. Minták bérmentve. Sveicha kétszeres levélbélyeg szükséges. 2—5.

Union selyemszövőgyár

Adolf Grieder & Cie Zürich (Schweiz.)

kir. udv. szállítók.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A
egykisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szá-
dett minden szó 4 fillér.

Uj boros hordók I. rendű készit-
mény, minden nagyságban megrendelhetők
Debreczeni Lajos hentes üzletében Verbőcy
utca 8.

Kiváló jó privat koszt
bent a házban vagy kihordásra is, igen ju-
tányosan kapható nálam. Kossuth u. 25 sz.
Miklóssy ház. Roman Edené, Kovács Gizella.

Ebesi ártézi viz a legjobb legegész-
segebb üdítő ital. Kapható minden fűszer
üzletben, kávéházak és vendéglőkben. Fő-
raktár: Piacz-u. 7. sz.

Árverési hirdetés.

A Debreczen szab. kir. város
tulajdonát képező Pacz, Sároskut, Mo-
noston, Külső és Belső Guth, Nagyerdő
makktermése **1901 év szeptember hó
21 napján szombaton d. e. 10 órakor**
1901 év október hó egytől makkoltatás
céljából a Városház nagy tanácsster-
mében tartandó nyilvános szóbeli ár-
verés útján haszonbérbe adatik; miről
az érdeklődők azon megjegyzéssel ér-
tesíttetnek, hogy az árverési feltételek
a városi számvévei hivatalban megte-
kinthetők s az árverelők alul a kikiál-
tási ár 10 százaléka készpénzben az
árvereltető bizottság kezébe leteendő.

Debreczen, 1901 szept. hó 16-án.
A városi Tanács.

1341 v. k. sz.
1901

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. bíróságnak V.
1544/2 1901. sz. végzése folytán köz-
hírré tétetik, miszerint Oblatt Henrik
részére Broskó Jenő csegei lakostól 60
kor. tőke, ennek 1900. évi aug. hó
19. napjától számítandó 5 százalékos
kamatai és eddig összesen 38 kor.
perköltség erejéig 1901. é. aug. 8-án
bíróilag le-foglalt és 780 koronára be-
csült butorok, és egyebekből álló in-
góságok **1901. évi szept. 25-én d. e.
10 órakor** kezdetét veendő és Csegén
alperes lakásán megtartandó nyilvános
bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek
azonnali készpénz fizetés mellett szük-
ség esetén becsáron alul is elfognak
adatni.

Debreczen, 1901. aug. hó 31-én.

Sugár Gyula

bir. kiküldött.

Vásárokat látogató**és házalóknak!**

Kiabáló gummifujók, göm-
bolyú és hosszúak, ördög
kolbász, gígerli és szivarfujók minden
színben. Elefántormány, madárhang-
gal. Fülemlüle fuvola meglepően madár
hangot utánoz. Szaladó fénylő egerek.
Repülő gumi kolbász (nagy hecz.) —
Hasmenő gígerlik, hashajtó pilulák-
kal. Ezenkívül mindenféle legújabb
játékok és mulattató cikkek a leg-
jobb minőségben kapható

M. HACKER'S SÖHNE.

Bécs VII. Neubangasse 20.

nagybani árukereskedésében, utánvétel
mellett, csakis megelőzőleg beküldött
foglaló ellen. Pontos és szolid kiszol-
gálás. Mustraküldet 1 kor.

Világhírű szilvórium

Barthelovich Antal fia eszéki főzdejéből.

Egyedüli főraktár:

Kontsek Gézánál

DEBRECZEN.

1878 évi	1 - lit.	üvegben	frt	1.10
1878	" 1/2 "	" "	"	— 65
1875	" 1 "	" "	"	1.20
1867	" 1 "	" "	"	1.35
1862	" 1 "	" "	"	1.55
1843	" 1 "	" "	"	1.75
1834	" 1 "	" "	"	2.20
Cabinet	1 "	" "	"	2.75

Butorok

saját gyártmány, solid kivitelben, a
legegyszerűbbtől a legfinomabbig min-
denféle stylben, legelőnyösebben be-
szerezhető

Lamberger és Társa

butorgyárosoknál

Üzlethelyiség: Debreczen. Gyárhelyiség:
Piacz-u. 71. Szalka-u. 5.

Gyárunkban mindennemű

butorok

megrendelésre rajz és tervek szerint
elfogadtatnak.

Gyors és pontos kiszolgálat biztosítottik.

Választási**zászlókat és jelvényeket****feltűnő olcsón készítünk.**

Bármilyen nagy megrendelést néhány óra alatt el-
intézzük.

Zászlók és jelvényekről megkeresésre árjegy-
zékkel készséggel szolgálunk.

Tisztelettel

Sürgőnyczim :
HOFFMANN KRONOVITZ
Debreczen.

Hoffmann és Kronovitz

könyvnyomdája

DEBRECZEN, Piacz-utca 49.